

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של רבינו הכהן הגדול מאחיו מרן רבי ישראל מאיר הכהן זצוק"ל בעל ה"חפץ חיים" ו"משנה ברורה" בנו של הגאון רבי אריה לייב זצוק"ל נסתלק כ"ד אלול (תרצ"ג)

בקיץ שנת תרל"ג, כשרבינו עוד היה אברך צעיר בן שלשים וחמש שנים, הוציא אז את ספרו הגדול "חפץ חיים", שהוא כעין שולחן ערוך על הלכות לשון הרע ורכילות. הספר נדפס בדפוס ווילנא, כשרבינו מבקש שהם ידפיסו 4000 עותקים. היום כבר נהפך הספר לנחלת הכלל ישראל כולו, מאות רבות ספרי "חפץ חיים" נדפסים מדי שנה. אך בזמנו כשיצא הספר לאור, לא היו עליו הרבה קופצים, אף אחד גם לא ידע מי חיבר את הספר.

רבינו היה יכול לשלוח שליחים לכמה עיירות ומדינות כדי להפיץ את הספר בעולם, אך הוא לא רצה להשתמש עם אחרים, רק היה תקיף בהחלטתו לעשות הכל בעצמו ככל האפשר. אי לכך נהפך רבינו הגדול ל"משולח", והחל לנדוד ולנסוע לעיירות וכפרים, להציע לתושבים לקנות את הספר שחיבר אחד מאנשי הדור על הלכות לשון הרע.

סיפורים רבים מסופרים על אותה תקופה שרבינו שימש כ"משולח" ונדד ברחבי העולם. לפעמים היה רבינו נעלם בפתאומיות מהשטח באמצע נסיעה, באמצע סעודה וכדומה, בשביל שהבחין שיש בסביבה איש המספר לשון הרע, ורבינו לא הסכים בשום אופן להיכשל בשמיעת לשון הרע חלילה.

וכמו שמסופר, שפעם כשנדד רבינו בדרכים, נזדמן לו לנסוע בעגלה אחת עם קצבים וסוחרים סוסים שנסעו בדרכם ליריד. מובן מאליו שבדרך שוחחו הקצבים והסוחרים ביניהם על שוורים בהמות וסוסים וכדומה. רבינו ישב לו תפוש בהרהוריו כאילו כל דבריהם אינם נוגעים לו.

לפתע החל אחד מן החבורה לדבר על סוחרים אחרים וללעוג עליהם. רבינו כאילו הקיץ מתוך חלום, ומחה כנגדם מיד כדרכו בקודש. וכך אמר להם, אחי ורעי, עד עתה ביליתם זמנכם בדברים רצויים, בשוחחכם אודות סוסים שוורים ופרות, כל אלה הם ענינים שנוגעים לפרנסתכם, אך מדוע איפוא הפסקתם פתאום, והתחלתם לדבר על אנשים, הרי שיחה מעין זו תמשוך אתכם לתוך רצף של דיבורי לשון הרע שהיא עבירה גדולה מאד.

הנוכחים בחנו בביטול את היהודון המזור והבלתי מוכר להם, שמעיק להטיף להם מוסר. הנשמע כזאת, הוא פוקד לנו על מה כן לשוחח ועל מה לא. שום תשומת לב לא הקדישו לבקשתו, והמשיכו בשיחה שפתחו בה.

אולם רבינו לא היה מסוגל לשבת במנוחה. וממש בתחנונים התחנן לפנייהם שיפסיקו את השיחה. אחדים מן החבורה החלו להלעיב בו בכל מיני זלזולים, קבצן ודלפן, מי דורש את מוסרך, אם אינך מרוצה רד מן העגלה. רבינו כדרכו קיבל את הכל בשתיקה כאילו אין הדברים מכוונים אליו, אדרבה, רגש של ספוק ניכר בו, עדיף שהם ילעיבו אותו ממה שיספרו לשון הרע על אחרים. אולם משחזרו לאחר כך שוב לשיחתם הקודמת, התקרב רבינו אל העגלון ובקשו, שיואל לעצור ולאפשר לו לרדת מן העגלה, מוטב לו להישאר על אם הדרך מלהמשיך בנסיעתו עמהם.

ההספד המור בשיבת חכמי לובלין על מרן רבינו החפץ חיים

הצער של הספינה זה גם הצער שלו, אם הספינה נטבעת הוא נטבע ראשון, ויש לו אחריות גדולה על הספינה, בשבילו ובשביל הנוסעים.

אומות העולם שעמדו בְּשׁוֹרָה והספידו את אברהם אבינו אמרו, **אוי לו לעולם שאבד מנהיגו**, אברהם אבינו היה מנהיג את העולם. אבל הם הוסיפו, שאברהם אבינו היה גם קברניט של ספינה, כי הוא הרגיש את כאבו וצערו של דורו כאילו זה קרה לעצמו.

סיים מרן רבי מאיר שפירא בקול בוכים ואמר על רבינו החפץ חיים, לאורך כל שנות הגלות, ספינת ישראל מוטרכת בלב ים, הרבה צרות עוברים על כלל ישראל. יש הרבה מנהיגים לכלל ישראל הדואגים להם, אבל "קברניט של ספינה" היה מרן החפץ חיים, שלא רק שהיה דואג ומיצר לצרתן של ישראל, רק גם היה קברניטה, הוא הרגיש את כאבם כאילו זה הכאב שלו, הוא היה חלק בלתי נפרד מהספינה המטורפת. ולכן גם אנו אומרים ובוכים עכשיו, **אוי לו לעולם שאבד מנהיגו, ואוי לה לספינה שאבד קברניטא.**

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ב דף צב, כ"ח ניסן תשע"ז)

המקור שצריכים לשמוח את החתן גם בסעודות השבע ברכות

הרבי הקדוש רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע סיפר, שפעם היה הרבי הקדוש רבי יששכר דוב מבעלזא זי"ע באיזה עיירה, והתקיים שם חתונה לכבודו של הרבי הקדוש משינאווא זי"ע. הרבי מבעלזא הגיע להשתתף באחד מסעודות השבע ברכות, ואמר, שמה שכתוב במסכת ברכות (ו): כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו, לא מדובר רק על הלילה של החתונה, רק גם על שבעת ימי המשחה, ולכן מוטל עלי לשמוח גם עכשיו את החתן. והרבי הוסיף ואמר, רְבִישֵׁעַ אֲיִינִיקֵל קְאָט אַ יְוֵדָאִי לִבְ גַּעְלֵט - בנשי"ק, נכד של רבי, בודאי אוהב כסף, והוציא מטבע מכיסו ונתן לחתן כדי לשמוחו.

הרב החסיד רבי אברהם הלוי גראס שליט"א אמר, שהוא מצא לזה אסמכתא בדף היומי שלנו (ב"ב צא), הגמרא מספרת על רביי הסעודות של בועז, וכתב שם הרשב"ם "וה"ה לכל אחד, **וסעודת נישואין כל שבעת ימי המשחה קרי סעודה אחת.** ורואים מזה שסעודת שבע ברכות נחשב כמו סעודת החתונה, ולכן יש לשמוח את החתן גם בעת סעודות השבע ברכות.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ב דף צא, כ"ז ניסן תשע"ז)

מנהיג ישראל צריך להרגיש כאב וצער הדור כאילו מדובר בצער וכאב שלו

בימי הבחירות זכיתי להכיר את מרן הגאון רבי יצחק פלקסר זצ"ל, וכך הוא סיפר, היה זה בחודש אלול שנת תרצ"ג, למדתי אז בשיבת חכמי לובלין, אצל מרן הראש ישיבה רבי מאיר שפירא זצוק"ל. ביום שישי פרשת נצבים וילך כ"ד אלול, כבה אור העולם, מרן הכהן הגדול מאחיו רבינו החפץ חיים הקדוש זצוק"ל, נסתלק והלך לעולמו, [ראה גם במדור יומא דהילולא], והלוייה נדחתה ליום ראשון א' דסליחות. מאיזה סיבה שהיא לא נסע הראש ישיבה מרן רבי מאיר שפירא להלוייה הגדולה, ובמקום זה הוא הספיד את מרן החפץ חיים, בהיכל הישיבה בנוכחות כל התלמידים.

מעיד הגאון רבי יצחק פלקסר, אני אף פעם לא ישכח את דמותו של הרבי הראש ישיבה, ואת הדברים הנרגשים שאמר באותו זמן. הוא עלה על המדרגות של הארון קודש, ובבכי וברטט התחיל את ההספד המור, וכך הוא אמר, ברגעים אלו מובא למנוחת עולמים רבינו החפץ חיים, מיהו האיש שלא שמע מגדולתו, הוא היה חד בדרא, יחיד בדורו, כל כלל ישראל בלי שום הבדל של מפלגה, לומדים ספריו של החפץ חיים, הוא היה מנהיג הדור עשרות שנים, ועכשיו הוא נלקח מאיתנו.

ואז צייטט מרן את הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ב צא), **אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם, עמדו כל גדולי אומות העולם בְּשׁוֹרָה ואמרו, אוי לו לעולם שאבד מנהיגו, ואוי לה לספינה שאבד קברניטא.** ולכאורה יש כאן תמיהה, מנהיג העולם הוא הרי הרבה יותר מקברניט של ספינה, אם אברהם אבינו כבר הוכתר על ידי האומות כמנהיג העולם, למה הוסיפו אחרי זה, **ואוי לה לספינה שאבד קברניטא**, איזה תוספת הוסיפו בזה לעומת מה שכבר אמרו מקדם, **אוי לו לעולם שאבד מנהיגו.**

והסביר מרן כך, יש הבדל גדול בין מנהיג הדור לקברניט של ספינה, מנהיג הדור, בודאי שהדור צריך אותו, דור בלי מנהיג אין לו קיום, אבל עדיין המנהיג עצמו יכול להתקיים גם בלי אנשי דורו. לעומת זה קברניט של ספינה, הוא והספינה זה חטיבה אחת, ספינה בלי קברניט, מוטרכת בלב ים, וכמו כן קברניט הנמצא בים בלי ספינה, אין לו זכות קיום. אם הספינה מוטרכת בים, גם הקברניט יורד לתהום.

מנהיג הדור מרגיש את כאב וצער הדור, אבל הצער הוא מחוץ לגופו, כי הצער בפועל הוא רק אצל אחרים. אבל קברניט של ספינה הוא חלק בלתי נפרד של הספינה,

דואג ומיצר לצרתן של ישראל

הגמרא במסכת סוכה (ה) מביאה את הפסוק בתהלים (קטו, טו), **השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם**. חשבתי לפני השיעור כך, **הוארץ - הארציות, נתן לבני אדם**, הש"ת נתן ארציות לבני אדם, כדי שהם יגביהו אותה לבחינת **שמים**, לעשות מהגשמיות רוחניות, להפוך את הארציות לגבוה מעל גבוה. לדוגמה כסף, אדם נותן כסף לצדקה ולדברים שבקדושה, הוא לקח כאן דבר שנראה כארציות, והוא עשה מזה **שמים**, בתי כנסיות ובתי מדרשות וכדומה.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

בקודש פנימה אצל הוד כ"ק מרן האדמו"ר מדעש שליט"א ז' טבת תשפ"ד

אד"ש: כן, כך מקובל, כשעושים סעודה עבור הצדיק, הצדיק בא להשתתף. התפארת שלמה היה עושה סעודות גדולות בכ"א אדר יומא דהילולא של הרבי ר' אלימלך, במשך כל המערת לעת. הוא עצמו היה כהן ולכן לא הלך על הציון, אך הוא היה בעל יכולת, ועשה במשך כל המערת לעת סעודות, והוא עצמו היה גם כן יושב בסעודות. פעם כשישב בסעודה אמר, עכשיו נמצא כאן איתנו הרבי ר' אלימלך, ואפשר לפעול אצלו כל מה שצריכים.

ועל דרך זה ראיתי מביאים מהרבי הקדוש מרן רבי אהרן מבעלזא ז"ע, שכשעושים סעודה לכבוד הצדיק, הצדיק לא רוצה ליהנות מנהמא דכיסופא, ולכן הוא מחזיר השפעות טובות למשתתפים.

הגרא"י: הרבי ראה את מרן הבעלזער רב ז"ע?

אד"ש: לא.

הגרא"י: הרבי כבר היה בארץ ישראל בעת הסתלקותו?

אד"ש: לא. הגענו לארץ ישראל רק בשנת תשכ"ג.

הגרא"י: הרבי עוד היה אז בחור?

אד"ש: כן. בשנים הראשונות היה הבית מדרש ברחוב רבי עקיבא, אחרי זה קבעו את הבית מדרש כאן, בערב ראש השנה תשכ"ד.

הגרא"י: כמה שנים יש מהרבי צוק"ל?

אד"ש: עשרים שנים. תשס"ג. בשנה זו כבר נעשה 21 שנים, היומא דהילולא הוא ביום ב' תמוז.

הגרא"י: אני עוד צריך לנחם את הרבי, הרבי הרי נמצא בשנת האבלות על אמו הרבנית.

אד"ש: אכן. ז' אייר הוא היארצייט.

הגרא"י: אני הייתי חסיד כל השנים של מרן הרבי הבאר יעקב צוק"ל.

אד"ש: מנדבורנה?

הגרא"י: אכן.

אני זוכר, שלפני הלווייה של אמו, הרבי הבאר יעקב ישב בחדרו, ונכנס מקורב ושאל את הרבי, בן כמה הייתה האמא במיתתה, אמר לו הרבי, בת צ"ו. אמר האיש, נו, שלא ימותו אנשים צעירים ממנה... הוא התכוון לומר, שזה לא נורא כל כך. הרבי צוק"ל ממש אכל את עצמו כשעשה את זה, אך התאפק ולא אמר לו כלום.

אחרי זה בימי השבעה הגיע איזה רב מתל אביב, ואמר לרבי צוק"ל דבר נורא שזה חיזק מאד את הרבי. וכך הוא אמר, כשנפטר אדם צעיר בן 30-40, אומרים שזה טרגדיה, ואילו כשנפטר אדם בן 80-90 אומרים שזה דרך האדם. אך באמת הוא בדיק להיפך, כשנפטר אדם צעיר, זה אכן טרגדיה, אבל הקשר עמו היה רק שלשים שנה, לעומת זה כשנפטר אדם זקן, מדובר בתשעים ומעלה שנות קשר עמו, ולכן דוקא מזה אי אפשר להירגע. הרבי ז"ל מאד נהנה מדבריו, וזה באמת נתן לו חיזוק.

אד"ש: הרגישו את זה מאד גם אצלינו, חיינו הרבה שנים ביחד, והיה לנו קשר עד הרגע האחרון. יש אנשים שבשנים אלו כבר אינם כל כך בדתם, ואין קשר אתו כל כך, אם האדם סובל הרבה יסורים, העולם אומרים, מצוה שימות... אפילו על פי הלכה יש אופנים שמותר להתפלל שהאדם כבר לא יסבול עוד יסורים בעולם. אך אדם שהיה עמו קשר עד הרגע האחרון, מרגישים שהפטירה היה פתאומי למרות זקנותה.

אמי ע"ה הייתה אומרת דוקא בשנים אלו, שחסר לה כעת את אמא שלה. אחרי כשמונים שנה שלא היה לה אמא, דוקא אז אמרה שחסר לה האמא שלה, ככה זה. גם אני אומר שחסר לי מאד האמא שלי.

הגרא"י: הש"ת ישמח את הרבי שליט"א, שיהיה לו נחת מהבנים והנכדים.

אד"ש: אמן. יש כל כך הרבה מה לזכור, מה להתבונן, במידותיה הטובות, בהנהגותיה הטובות.

נערך ונכתב על ידי י.מ.ש

- המשך יבוא א"ה -

אדמו"ר שליט"א: ברוך הבא.

הגרא"י קובלסקי בעל מתיקות הדף היומי: נדמה לי שבחדר זה עוד לא זכיתי להיות. ביבת מדרש הייתי כבר הרבה פעמים, אבל כאן בקודש פנימה, עוד לא. הגמרא (תענית יא.) אומרת, קירות ביתו של אדם מעידים עליו.

אד"ש: פעם היתה כאן הסוכה, לפני חמישים-שישים שנה.

הגרא"י: יש לי זכות להגיד שיעור כל יום בקול הלשון, זה טלפון שהרבה מאזינים אליו, ב"ה אני כבר אווז במחזור שני. הגמרא (שבת ל:) מספרת על האמוראים הקדושים שאמרו מילתא דבידותא לפני הלימוד. על דרך זה אני אומר איזה הקדמה, כמה דקות לפני השיעור היומי, בעניינא דיומא, או פרשת השבוע, יומא דהילולא של צדיקים, ואני מדבר גם על הצדיקים החיים איתנו ב"ה, כי לא יטוש ה' את עמו.

כל שבוע יוצא ב"ה גליון, כאן יש שתי גליונות של השבוע, כבר אווזים ב"ה בגליון 197, (היום כבר אווזים ב"ה בגליון רלד).

הגרא"י: הרבי זוכר את אבי צ"ל?

אד"ש: ברדיא.

הגרא"י: הרבי כבר התגורר כאן בבני ברק?

אד"ש: כן.

הגרא"י: במקום שאחי בכורי הגאון רבי חיים דוד שליט"א מתגורר היום?

אד"ש: גרתי שם, אחרי זה גרתי בדירה אחרת. אני כבר מתגורר כאן בבני ברק משנת תשל"ה.

הגרא"י: היכן היה הרבי שליט"א רואה את אבי צ"ל בעבר?

אד"ש: ראיתי אותו הרבה פעמים, יצא הרבה פעמים שראינו זה את זה, ודיברנו.

הגרא"י: אאמנו"ר הספיק הרבה, בנ"ח שנותיו הקצרים הספיק הרבה מאד.

אד"ש: הוא היה רק בן נ"ח?

הגרא"י: כן, הוא היה נראה כבן שבעים שמונים עם זקנו הלבן, אך למעשה נפטר בגיל 58.

אד"ש: אני זוכר אותו כשעוד לא היה לו זקן לבן.

הגרא"י: זה כבר היה לפני שנים רבות.

אד"ש: יכול להיות שזה היה מיד בשנת תשל"ה.

הגרא"י: הרבי זוכר את רבי דוד פרנקל צ"ל?

אד"ש: כן.

הגרא"י: רבי דוד פרנקל הגיע לניחום אבלים אצלנו, יש לי הזכות שאני נקרא על שם החזון איש, אאמנו"ר צ"ל היה מאד מקורב למרן החזון איש. שאלנו אותו, איך יתכן שבחור צעיר בן 17-16 כבר יהיה כל כך מקורב לחזון איש, איך יתכן. ענה לנו רבי דוד שארְפֵע וְנֶאֱרַט - אימרה חריפה, אִיִּיֶר פֶּאָטֶער קֶאָט פֶּאָרְשְׂטֶאָנְען בֵּי 16-15 יָאר, וְנֶאֱסַ 50 יָאָהֲרֵינֶע פֶּעֶקֶס פֶּאָרְשְׂטֵינֶען נִישְׁט - אביכם כבר הבין בגיל 16-15 מה שאחרים בגיל חמישים עוד לא מבינים.

פעם אבי מורי שאל משהו את מרן פאר הדור החזון איש, ומרן ענה לו שהוא עוד יענה לו. במוציא יום הקדוש שלח לקרוא אותו, ואמר לו שעתה הגיע הזמן להשיב לו על מה ששאל.

אד"ש: ככה זה הולך, לגלגל החזור בעולם, העולם מסתובב, הכרתי הרבה יהודים טובים. **הגרא"י:** יש לי הכרת הטוב לרבי שליט"א, פירסמתי בגליון כ"ב (פרשת חוקת תש"פ) ווארט חזק מהרבי הקדוש מרן העטרת צבי מזידיטשוב צוק"ל, ובשבוע זה התקיים בשלשה מקומות בארץ ישראל סעודת הילולא לזכרו הטהור פעם ראשונה בחיים, אחד המקומות היה כאן בבית מדרש.

אד"ש: ביומא דהילולא של מרן העטרת צבי ב"א תמוז?

הגרא"י: כן.

אד"ש: מי היה אז כאן?

אחד הנוכחים: בנש"ק הרה"צ רבי ברוך יעקבוביץ שליט"א.

הגרא"י: אחיו של מרן העטרת צבי שאל את הרבי העטרת צבי ז"ע, איך ויכלו להסתדר בלעדיו כשיסתלק מהעולם. והרבי ענה, אם תעשו עבורי סעודת יומא דהילולא, אני יגיע להיות אתכם.

מאוצרות הפרשה

יש לתת טעם בענין התוכחה מה שאנו קוראים בעת הזאת, שתכלה שנה וקללותיה. והוא כמו שאומרים ונשלמה פרים שפתינו, שאם חס ושלוש נגזר עלינו איזה דבר לא טוב חלילה, הנה יצאנו חובותינו בקריאת הדברים האלה, ומעתה יתהפכו לנו כולם לברכה בפועל. (תפארת שלמה כי תבוא)

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד צ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661